

42. Ders

GAYRI MUNSARİF

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Tekil ve normal bir ismin sonu

şu üç harekeden biri ile biter:

* Ötre

* Üstün

* Esre

Bu hareketlerin Arapça isimleri ise şöyledir:

* Damme

* Fetha

* Kesra

Tekil ve normal bir isim

merfu' iken sonu **ötrelî**,

mansub iken sonu **üstünlü**,

mecrur iken sonu **esrelî** olur.

Mecrur	Mansub	Merfu'	
Esre	Üstün	Ötre	Türkçe
Kesra	Fetha	Damme	Arapça
كِتَابِ	كِتَابًا	كِتَابٌ	

Tekil ve normal bir isim
belirli olduğu zaman tenvin almaz,
belirsiz olduğu zaman tenvin alır.
Ama ötre, üstün ve esre olma durumu
değişmez.

Mecrur	Mansub	Merfu'	
كِتَابٍ	كِتَابًا	كِتَابٌ	Belirsiz (Tenvinli)
الْكِتَابِ	الْكِتَابِ	الْكِتَابُ	Belirli (Tenvinsiz)

Gayrı munsarif kelimeler,
kesra ve tenvin almazlar.

Mesela “anahtar” anlamındaki
مِفْتَاحُ kelimesinin çoğulu
gayrı munsarif bir kelimedir.

Mecrur	Mansub	Merfu'	
مِفْتَاحٍ	مِفْتَاحًا	مِفْتَاحٌ	Anahtar
مَفَاتِيحَ	مَفَاتِيحَ	مَفَاتِيحُ	Anahtarlar (Gayri munsarif)

**Kesra
almadı**

Tenvin almadılar

Yalnız şü iki durumda
gayrı munsarif kelimeler
kesra ve tenvin alabilirler:

- 1- Başına harf-i tarif almak
- 2- Muzaf durumunda olmak

Mecrur	Mansub	Merfu'	مَفَاتِيحُ (Anahtarlar)
مَفَاتِيحِ	مَفَاتِيحَ	مَفَاتِيحُ	Harf-i tarif almamış
أَمَفَاتِيحِ	أَمَفَاتِيحَ	أَمَفَاتِيحُ	Harf-i tarif almış

نَفْتَحُ الْأَبْوَابَ بِمَفَاتِيحٍ

Kapıları
anahtarlarla açarız

ب harf-i cerr'inden dolayı
kelimenin sonunun esrelenmesi
gerekirdi.

نَفْتَحُ الْأَبْوَابَ بِالمَفَاتِيحِ

Kapıları
anahtarlarla açarız

Anahtar kelimesi başına
harf-i tarif aldığı için
esrelenebildi.

Gayrı munsarif kelimeler

Normal
İsim

Sıfat

Özel
İsim

Gayrı munsarif özel isimler

Yabancı dilden Arapçaya giren özel isimler

Müennes özel isimler

Sonunda (ان) bulunan özel isimler

Fiil vezninde olan özel isimler

فُعْلُ veznindeki özel isimler

Mezcî terkib denen kaynaşmış iki kelime

Gayrı munsarif sıfatlar

أَفْعَلُ veznindeki sıfatı müşebbehe
ve ism-i tafdiller

فَعْلَانُ vezninde olanlar

Birden 10'a kadar olan üleştirme sayıları

Gayri munsarif isimler

Sonunda elif-i memdûde (ءا) olan isimler

Sonunda elif-i maksûre (ى) olan isimler

Münteha'l-cumû vezninden olan isimler

Gayrı munсарif özel isimler

Yabancı dilden Arapçaya giren özel isimler

إِسْمَاعِيلُ

هَارُونَ

آدَمُ

بِرِّينُ

لَنْدَانُ

أَنْقَرَةُ

İkinci harfî sukûn
(cezmi ya da uzatma) olan
üç harfli özel isimler
bu kaideden hariçtir.
Tenvin ya da esre alabilirler.

Gayrı munсарif özel isimler

Müennes özel isimler

طَلْحَةَ

زَيْنَبُ

عَائِشَةُ

دُنْيَا

مَكَّةُ

حَفْزَةُ

Sonunda müenneslik alâmeti
bulunan **erkek isimleri** de
gayr-i munsariftir.

Şehir ve ülkelere verilen isimler de
müennes kabul edilir.

Gayri munsarif özel isimler

Sonunda (ان) bulunan özel isimler

شُعَبَانُ

رَمَضَانُ

عُثْمَانُ

سَلْمَانُ

مَرْوَانُ

سُفْيَانُ

Gayri munsarif özel isimler

Fiil vezninde olan özel isimler

أَتَمِدُ
(emir)

يَجِيى
(muzari)

أَحْمَدُ
(muzari)

شَمَرُ
(mazi)

يَزِيدُ
(mużari)

Gayri munsarif özel isimler

فُعْلُ veznindeki özel isimler

رُحْلُ

هُبْلُ

عُمْرُ

رُفْرُ

مُضْرُ

Gayrı munсарif özel isimler

Mezcî terkib denen kaynaşmış iki kelime

بِعَابِكُ

نِيُورِكُ

حَضْرَمَوْتُ

Gayrı munsarif sıfatlar

أَفْعَلُ veznindeki sıfatı müşebbehe
ve ism-i tafdiller

فَعْلَانُ vezninde olanlar

Birden 10'a kadar olan üleştirme sayıları

Gayrı munsarif sıfatlar

أَفْعَلُ veznindeki sıfatı müşebbehe ve ism-i tafdiller

أَكْبَرُ

daha büyük

أَجْمَلُ

daha güzel

أَبْكَرُ

dilsiz

أَصْفَرُ

sarı

أَحْمَرُ

kırmızı

Gayri munsarif sıfatlar

فَعْلَانُ vezninde olanlar

جَوْعَانُ

aç

سَكْرَانُ

sarhoş

Gayrı munсарif sıfatlar

Birden 10'a kadar olan üleştirme sayıları

عُشْرُ – مَعْشَرُ
onar

سَبَاعٌ – مَسْبِعٌ
yedişer

رُبَاعٌ – مَرْبِعٌ
dörder

Gayri munsarif isimler

Sonunda elif-i memdûde (ءا) olan isimler

Sonunda elif-i maksûre (ى) olan isimler

Münteha'l-cumû vezninden olan isimler

Gayri munsarif isimler

Sonunda elif-i memdûde (اء) olan isimler

صَحْرَاءُ

çöl

أَوْلِيَاءُ

veliler

حَمْرَاءُ

kırmızı

أَطِبَاءُ

doktorlar

عُلَمَاءُ

alimler

Gayri munsarif isimler

Sonunda elif-i maksûre (ى) olan isimler

حُسْنَى

en güzel

صُغْرَى

daha küçük

بُشْرَى

müjde

كُبْرَى

daha büyük

ذِكْرَى

hatıra, öğüt

Gayrı munсарif isimler

Münteha'l-cumû vezninden olan isimler

مَصَابِيحُ

lambalar

مَفَاتِيحُ

anahtarlar

مَسَاكِينُ

miskinler

مَدَارِسُ

okullar

مَسَاجِدُ

mescitler

Münteha'l-cumû:

Bazı çoğul kalıpları

bu grup içinde yer alır.

Bu gruptaki isimler gayrı munsariftir.

Münteha'l-cumû vezni:

Kelimenin ikinci harfinden sonra

elif harfi gelir.

Eliften sonra iki veya üç harf daha

bulunur.

xxx | xx

مَسَاكِينُ

مَصَابِيحُ

xx | xx

مَسَاجِدُ

مَدَارِسُ

Münteha'l-cumû veznindeki meşhur kalıplar

فَعَاعِيلُ

مَفَاعِلُ

مَفَاعِيلُ

فَعَاعِلُ

فَعَائِلُ

فَوَاعِلُ

رَضِيََ اللَّهُ عَنْ عُثْمَانَ

Allah
Osman'dan razı
olsun (razı oldu)

عَنْ harf-i cerr'inden dolayı
kelimenin sonunun esrelenmesi
gerekirdi.

فِي مِصْرَ مَدَارِسَ وَ مَسَاجِدَ كَثِيرَةً

**Mısır'da birçok okul
ve mescid vardır.**

Kur'an'i

Anlayarak Okuma Rehberi

فِي مِصْرٍ مَدَارِسٍ وَ مَسَاجِدٍ كَثِيرَةٌ

Kelimenin
sonunun
tenvinli olması
gerekirdi.

Kelimenin
sonunun
tenvinli olması
gerekirdi.

harf-i فِي
cerr'inden dolayı
kelimenin sonunun
esrelenmesi gerekirdi.

سَلَّمْنَا عَلَى أَحْمَدَ

Ahmed'e selâm verdik

عَلَى harf-i cerr'inden dolayı
kelimenin sonunun esrelenmesi
gerekirdi.

Kur'an'i

Anlayarak Okuma Rehberi

تَعَلَّمْنَا فِي مَدَارِسٍ

فِي harf-i cerr'inden dolayı
kelimenin sonunun esrelenmesi
gerekirdi.

Okullarda öğrendik

تَعَلَّمْنَا فِي مَدَارِسِ إِزْمِيرَ

İzmir'in okullarında
öğrendik

Muzaf olduğu için, bu kelimenin
sonu esrelenmiştir.

تَعَلَّمْنَا فِي مَدَارِسِ إِزْمِيرَ

İzmir'in okullarında
öğrendik

Muzafun ileyh olduğu için, bu
kelimenin esrelenmesi gerekirdi.

Kur'an'i

Anlayarak Okuma Rehberi

Ayetlerden Örnekler

أَسْتَعِينُ بِاللَّهِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Mülk Suresi 5:

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ

**Andolsun ki biz, (dünyaya) en yakın göğü
kandillerle süsledik.**

Andolsun ki biz
süsledik

وَلَقَدْ زَيَّنَّا

(dünyaya)
en yakın göğü

السَّمَاءَ الدُّنْيَا

kandillerle

بِمَصَابِيحٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Nâziat Suresi 17:

اِذْهَبْ اِلٰی فِرْعَوْنَ اِنَّهُ طَغٰی

Firavun'a git! Gerçekten o çok azdı.

git

إِذْهَبْ

Firavun'a

إِلَى فِرْعَوْنَ

gerçekten o çok azdı

إِنَّهُ طَغَى

İkinci harfî sukûn
(cezmi ya da uzatma) olan
üç harfli özel isimler
tenvin ya da esre alabilirler.

Nûh, Âd, Lût özel isimleri gibi.

Bunlar yabancı dilden gelen

özel isimlerdir ama

tenvin ya da esre alabilirler.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Sâd Suresi 12:

كَذَّبُوا قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَ عَادُ

Onlardan önce Nuh kavmi, Âd kavmi ... yalanladılar.

yalanladılar

كَاذِبًا

onlardan önce

قَبْلَهُمْ

Nuh kavmi

قَوْمِ نُوحٍ

ve Âd

وَآدَ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Sâd Suresi 13:

وَإِنَّمَا أَمْرُهُمْ
أَنْ يَحْكُمُوا
بِحُكْمِ اللَّهِ
وَإِنَّمَا أَمْرُهُمْ
أَنْ يَحْكُمُوا
بِحُكْمِ اللَّهِ

Semud, Lut kavmi...

Kur'an'i

Anlayarak Okuma Rehberi

Semud

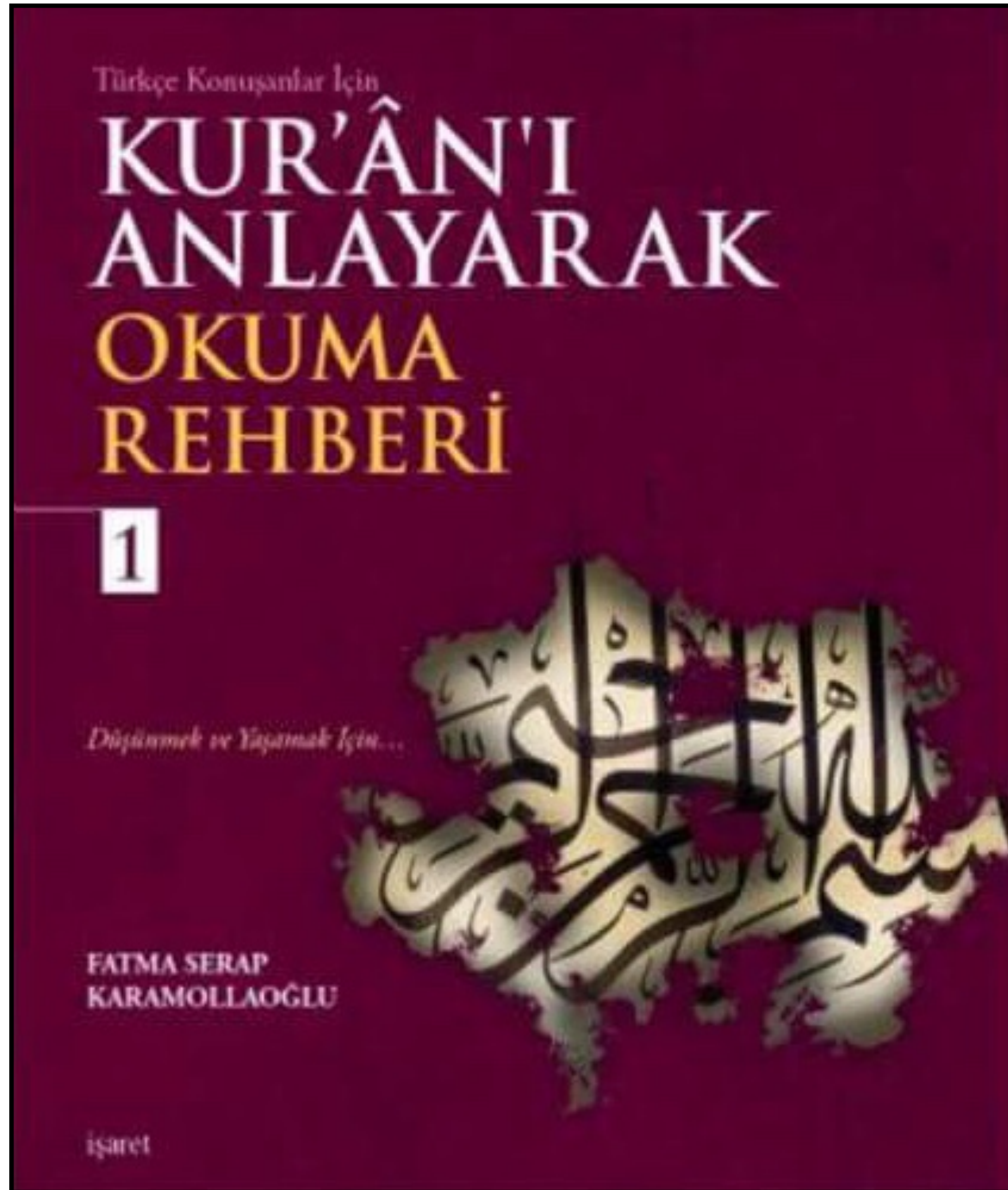
وَإِسْحٰوْدُ

ve Lut kavmi

وَاقْوَمُ لُوْطٍ

Fatma Serap Karamollaoğlu

**Türkçe
Konuşanlar
İçin
Kur'ân'ı
Anlayarak
Okuma
Rehberi**

Lütfen
abone olmayı
unutmayalım 😊

Kur'an'ı

Anlayarak Okuma Rehberi